

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/6516

Sayı : B.15.0.SGB.02.610 - 115/

29 Mayıs 2012

Konu :Yazılı Soru Önergesi (7-6516)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığının 02.05.2012 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.02.00-64127 sayılı yazısı.

İzmir Milletvekili Sayın Alaattin YÜKSEL'in tarafıma tevcih ettiği 7/6516 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği, TEİAŞ Genel Müdürlüğü ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan alınan yazılı bilgiler doğrultusunda aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EKLER :

-Önerge Cevabı (3 Sayfa)

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN ALAATTİN YÜKSEL'İN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/6516)**

Sorular 1, 7, 8:

Elektrik ve doğalgaz fiyatlarına yapılan fahiş zamlar, vatandaşlarımızı, üreticilerimizi, sanayicilerimizi zor durumda bırakmıştır. Elektrik alanında arz güvenliği ve fiyat istikrarı söylemiyle oluşturulan piyasa sisteminde hedefler tutturulamamış, Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği (DUY) kapsamında, karaborsa fiyatları gibi bir kilovat saat için spot 2 TL'yi aşan fiyatların oluştuğu bildirilmektedir.

-Son 3 yılda ve yıllara göre, Dengeleme Uzlaştırma Sistemi üzerinden yapılan elektrik satışının miktarı ve satış tutarı ne kadardır? Bu yıllar itibari ile ortalama fiyat nasıl gerçekleşmiştir?

-Elektrik alanındaki icraatlarınız, arz güvenliği ve fiyat istikrarı konusunda olumlu sonuç doğurmadığı ve vatandaşa sürekli zam yüklendiğine göre, politikalarınızı gözden geçirecek misiniz?

-29.03.2012 tarihinde Habertürk gazetesinin 8. Sayfasında yer alan "3 şirket elektrik borsasını çarptı!" başlıklı habere konu bilgilerin doğruluk payı nedir? Doğruysa ne tür işlem yapılmıştır?

Cevaplar 1, 7, 8:

Önergenizin açıklama bölümünde belirtilen konular ile ilgili olarak aşağıda özetle açıklanan bazı hususların bilinmesinde fayda mülahaza edilmektedir.

Bakanlığımca tüketicilerin enerjiyi en uygun maliyetle kullanabilmelerine yönelik olarak 2002 yılı öncesine göre petrol ve doğalgaz aramalarına önemli kaynaklar ayrılmaktadır. Bununla birlikte, birincil enerji kaynakları bakımından dışa bağımlılığımızı azaltmak ve buna yönelik olarak yerli enerji kaynaklarımızdan azami ölçüde yararlanılmasına sağlamak için rekabetçi bir enerji piyasası oluşumu çerçevesinde gerekli yatırımlar yapılmakta ve mevzuatlar hazırlanarak yürürlüğe konulmaktadır. Ayrıca bu yöndeki hedeflerimiz "Elektrik Enerjisi Piyasası ve Arz Güvenliği Strateji Belgesi"nde ve Bakanlığımız Stratejik Planında da yayınlanmıştır. Tüm bu uygulamalar sonucunda maliyetlerin düşürülmesi ve böylece oluşacak kazanımların nihai tüketiciye yansıtılması için çalışmalarımız yoğun olarak sürdürülmektedir.

Gün Öncesi Piyasası (GÖP) ve Dengeleme Güç Piyasası (DGP) mekanizmaları çerçevesinde talepte artışın ve/veya arzda azalmanın olduğu durumlarda fiyatların yükselmesi piyasa dinamikleri gereğidir. Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği (DUY) kapsamında işletilen GÖP'te 13 Şubat 2012 tarihinde üç saatte gün öncesi fiyatları 2 TL/kWh olarak oluşmuş olup daha sonra arz/talep eğrisi kesiştirilmiş ve fiyat oluşturulmuştur. Nitekim GÖP'te fiyatların 2 TL/kWh'a çıktığı günlerde benzer nedenlerle Avrupa Elektrik Borsasında da fiyatların 1,93 €/kWh (4,5 TL/kWh) olarak gerçekleştiği bilinmektedir.

"3 şirket elektrik borsasını çarptı" haberi ise gerçeği yansıtmamakta olup fiyatların maksimum seviyeye dayanması söz konusu üç şirketin fiyat tavanından teklif vermesinden değil arz ile talebin kesişmemesinden kaynaklanmıştır. Söz konusu yüksek fiyatların gerçekleştiği dönemde ortaya çıkan riskleri ortadan kaldırmak için gerekli düzenleyici önlemler alınmıştır. Bu bağlamda, TEİAŞ-PMUM bünyesinde gerçek zamanlı risk analizi yöntemi ve mekanizması geliştirilmiş ve borçlarını ödeyemeyen toptan satış şirketleri hakkında denetim faaliyeti başlatılmıştır.

2010-2012 yılları arası dengeleme ve uzlaştırma sistemi üzerinden yapılan elektrik enerjisi satış miktarı ve satış tutarları ile ortalama fiyatları aşağıda verilmiştir.

İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN ALAATTİN YÜKSEL'İN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/6516)

DÖNEM	PIYASAYA SATIŞLAR TOPLAMI			PIYASADAN ALIŞLAR TOPLAMI			UZLAŞTIR- MAYA ESAS VERİŞ MİKTARI (GWh)	UZLAŞTIR- MAYA ESAS ÇEKİŞ MİKTARI (GWh)	FİYAT ORTALAMASI *	
	GWh	BİN TL	TL/ MWh	GWh	BİN TL	TL/ MWh			SGÖF (SİSTEM GÜN ÖNCESİ FİYATI)	SİSTEM MARJİ NAL FİYATI
2010 TOPLAM	50.184	6.693.753	133,38	52.320	6.541.608	125,0	186.923	188.258	133,1	125,66
2011 TOPLAM	60.401	8.296.722	137,36	60.863	7.749.060	127,2	205.601	206.324	133,9	129,00
2012 TOPLAM	17.002	3.049.467	179,35	17.479	2.941.849	168,3	54.768	56.212	162,0	174,00

Sorular 2, 3:

-DUY sisteminde avans ve fatura ödemelerinin yapılmaması, hakim durumun kötüye kullanılması ve benzeri nedenlerle yaptırım uygulanan perakende ve toptan satış lisansına sahip şirket sayısı nedir? Bu şirketlerle ilgili hangi yaptırımlar uygulanmıştır? Yükümlülüklerini yerine getirmeyen şirketlerin teminatları yaptırımlar kapsamında kullanılmış mıdır?

-Sistemde işlem yapan toptan satış lisanslı şirketlerden kaç, fiyat dalgalanmaları ya da başka nedenlerle iflas etmiştir? İflas eden ya da piyasadan çekilen şirketlerin teminatlarının yükümlülüklerini karşılamadığı durumlarda ne yapılmıştır? Ne kadar yükümlülük karşılanamamıştır? Bunun faturası şirketlere mi vatandaşlara mı ödettilmiştir?

Cevaplar 2, 3:

DUY sisteminde avans ve fatura ödemelerinin yapılmaması ve benzeri nedenlerle temerrüde düşen ve yaptırım uygulanan piyasa katılımcısı sayısı 5'dir. Bunlardan iki şirket toptan satış lisansına, üç şirket ise üretim lisansına sahiptir. Söz konusu katılımcılardan Gün Öncesi Piyasası ve Teminat Mekanizmasının yürürlüğe girdiği 01.12.2011 tarihinden önce temerrüde düştükleri için yaptırım uygulanan iki katılımcı yapılan ödeme protokolleri doğrultusunda borçlarını ödemeye devam etmektedirler. Ayrıca bu katılımcılar hakkında açılmış davalar halen sürmektedir.

Gün Öncesi Piyasası ve Teminat Mekanizmasının yürürlüğe girdiği 01.12.2011 tarihinden sonra ise iki toptan satış lisansı ve bir üretim lisansına sahip katılımcı fatura borçlarını ödememiştir. Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği hükümleri doğrultusunda, öncelikle temerrüde düşen bu katılımcıların teminat tutarları borçlarından mahsup edilmiş ve teminat tamamlama ve kalan borcu ödeme çağrısı yapılmıştır. Ancak katılımcılar, yükümlülüklerini yasal süreler içinde yerine getirmedikleri için DUY sisteminde aktif konumdan pasif konuma alınarak piyasada işlem yapmaları engellenmiş ve yasal yollara da başvurulmuştur. Ayrıca, bu husus TEİAŞ Genel Müdürlüğü tarafından Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna bildirilmiştir. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, yükümlülüklerini yerine getirmeyen şirketlerden 1 Elektrik Dağıtım Şirketine ihtarda bulunmuş olup 3 Elektrik Dağıtım Şirketi hakkında da denetim süreci devam etmektedir. Bunun yanı sıra 1 Elektrik Dağıtım Şirketine 308.194 TL tutarında idari para cezası verilmiştir.

TEİAŞ Genel Müdürlüğü kayıtlarında DUY sistemine kayıtlı toptan satış lisansı sahibi katılımcılardan iflas eden olup olmadığına ilişkin bir bilgi mevcut değildir. Katılımcıların temerrüde düşmeleri nedeniyle tahsil edilemeyen sistem alacakları "Ödenmeyen Alacak Payı" adı altında borç olarak diğer katılımcılara yansıtılmaktadır. Tahsil edilemeyen bu tutarlar ilerleyen dönemlerde tahsil edilmesi durumunda yine aynı ad altında katılımcılara alacak olarak yansıtılacaktır.

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN ALAATTİN YÜKSEL'İN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/6516)**

Soru 4:

Bazı şirketlerin parayı toplayıp, ödemelerini yapmadan iflas göstererek vurgun yaptıkları yönündeki iddialar araştırılmış mıdır? Hangi sonuçlara ulaşılmıştır? Araştırılmamış ise konunun incelenmesi ya da soruşturulmasını sağlayacak mısınız? Yoksa süreci izlemekle mi yetineceksiniz?

Cevap 4:

TEİAŞ Genel Müdürlüğü kayıtlarında söz konusu hususa ilişkin bir bilgi mevcut değildir. Yukarıda da açıklandığı üzere Bakanlığım ve ilgili kurumları iş ve işlemlerin mevzuatlara uygun olarak yürütülmesi konusunda azami gayret göstermektedir.

Soru 5:

Dağıtım şirketleri tarafından tahsil edilen kaçak enerji bedelleri ile bu kaçak bedellerine bağlı hatalı tahakkuk faturaları toplamı ne kadardır? Dağıtım şirketlerinin kayıp kaçak (K/K) bedelleri dolayısı ile elde ettikleri artış bedeli ile bu bedel kıyaslanmış mıdır?

Cevap 5:

Kayıp-kaçak, şebekede oluşan teknik kayıplar ile kullanımı ölçülemeyen kaçak kullanımdan oluşmaktadır. Kayıp-kaçak oranları içerisinde teknik kaybın payının, bölgeler bazında değişkenlik göstermekle birlikte, ortalama %7-8 seviyelerinde olduğu bilinmektedir. 7-5514 sayılı yazılı soru önergenize verilen cevapta da açıklandığı üzere, elektrik kayıp-kaçak oranı Bakanlığımca yürütülen etkin çalışmalar sonucunda azalan bir seyir izleyerek 2011 yılı sonunda yaklaşık %15 düzeyine düşürülmüştür. Teknik kayıpların azaltılması ve Dünya ortalamalarına gelmesi ile ilgili olarak EPDK tarafından 21 dağıtım şirketine 2011-2015 yılları arasında yaklaşık 9 Milyar TL yatırım hedefi verilmiştir. Buna göre dağıtım bölgelerinde kayıp kaçakta önemli oranda düşüş beklenmektedir.

2011 yılı genelinde tarifelerin belirlenmesinde 3,33 milyar TL'lik kayıp-kaçak maliyeti dikkate alınarak birim bedeller belirlenmiştir. Uygulanan metodolojiye göre, dağıtım şirketlerinin kendileri için belirlenmiş olan hedef kayıp-kaçak oranına ulaşamamaları halinde ortaya çıkabilecek zarar da yine ilgili şirkete bırakılmakta olup bu zararın tüketicilere yansıtılması söz konusu değildir.

Soru 6:

DUY sistemi, vatandaşın elektrik faturasını nasıl etkilemiştir? Tarife yapısındaki düzenlemelere göre, DUY'dan yansıtılan fiyatlar, örneğin konut kullanıcısı için vergi-fon, hizmet bedelleri ve kayıp-kaçak hariç, çıplak elektrik fiyatının yüzde kaçını oluşturmaktadır? Bu oran son 3 yılda nasıl bir değişim göstermiştir?

Cevap 6:

Dağıtım şirketlerinin tarife yapısına esas olan enerji alımları, EÜAŞ Genel Müdürlüğü, TETAŞ Genel Müdürlüğü ve DUY sisteminden almış oldukları enerji miktarlarını kapsamaktadır. Ancak Dağıtım şirketleri, DUY kapsamında gün öncesi piyasasında sistem gün öncesi fiyatları (SGÖF) üzerinden yapmış oldukları enerji alımlarını tarifelerine yansıtırken, enerji dengesizliklerinden doğan enerji alımlarını tarifelerine yansıtmamaktadır. Aralık 2011 döneminden bu yana oluşan yıllık ortalama SGÖF fiyatlarının, dağıtım şirketlerinin EÜAŞ ve TETAŞ'tan almış oldukları enerji birim fiyatlarından daha düşük seyrettiği dönemler için, iddia edilenin aksine tarifeyi yükselten değil düşüren bir etkisi olduğu görülmektedir.